

Afrika is het armste continent in de wereld, gemeten naar niveau en groei van inkomen per hoofd van de bevolking. Tegelijkertijd kent Afrika substantiële inkomens- en groeiverschillen tussen landen. Zo zijn er landen die gemiddeld meer dan 2,5 procent per jaar zijn gegroeid sinds 1950, maar er zijn ook landen die in 2000 armer waren dan 25 jaar daarvoor. Dit proefschrift analyseert deze intra-continente verschillen door te kijken naar de economische en institutionele langetermijntwikkelingen in sub-Sahara-Afrika vanuit een historisch perspectief. Hierbij ligt de nadruk op de invloed van initiële condities uit de prekoloniale en de koloniale periode. De resultaten van dit proefschrift wijzen op het belang

hiervan voor het verklaren van economische en institutionele langetermijntwikkeling in Afrika. Het eerste deel concentreert zich op de prekoloniale periode. Op basis van antropologische data worden voor meer dan veertig Afrikaanse landen verschillende aspecten van de institutionele omgeving van voor de koloniale overheersing in kaart gebracht, waarvan op basis van de literatuur kan worden verwacht dat ze van invloed zijn op de institutionele langetermijntwikkeling. Het gaat hierbij voornamelijk om de aanwezigheid van zowel staats- als lokale gemeenschapsstructuren, de aanwezigheid van autochtone slavernij en de culturele diversiteit van verschillende groepen in een gebied. Een van de belangrijkste bevindingen van het proefschrift is dat de bestuursstructuur vóór de kolonisatie nu nog steeds van groot belang is. Gebieden die van oudsher een stabiele combinatie van zowel staatsstructuren als lokale gemeenschapsstructuren hadden, zoals Botswana en Ghana, grepen daar na de kolonisatie deels op terug. In deze landen ontstonden sterkere democratieën en rechtssystemen. Daarnaast blijkt dat de huidige rechtssystemen en democratische processen slechter functioneren in gebieden waar het verschil in culturele achtergrond tussen diverse bevolkingsgroepen in een land groter is, en waar prekoloniale autochtone slavernij wijdverbreid was. Bovendien zijn landen waar autochtone slavernij een algemene institutie was tegenwoordig armer dan landen waar slavernij minder wijdverbreid was. Het tweede deel richt zich op de invloed van de koloniale periode op de inkomensontwikkeling op de lange termijn van Afrikaanse landen. Op basis van koloniale archieven worden koloniale bezettingspatronen en de invloed van westerse scholing in kaart gebracht. De bezettingspatronen maken het mogelijk om de hypothese van *extractive institutions* te testen. Deze stelt dat de instituties geïmplemen-

Bolt, J. (2010) *Explaining long-run economic development in Africa. Do initial conditions matter?* Groningen: Rijksuniversiteit Groningen.

teerd door de koloniale machten hebben geleid tot een lage kwaliteit van hedendaagse instituties in Afrika, hetgeen vaak wordt gezien als een van de belangrijkste redenen voor de achterblijvende ontwikkeling van Afrika ten opzichte van andere continenten. Deze hypothese blijkt de onderlinge groeiverschillen tussen Afrikaanse landen niet te kunnen verklaren. Met de gegevens over westerse scholing kan vervolgens de hypothese van *colonial human capital* worden geanalyseerd. Deze stelt dat niet zozeer de koloniale instituties, alswel het door de kolonisten meegebrachte potentieel aan menselijk kapitaal en de manieren om dat kapitaal te vermeerderen door scholing de economische ontwikkeling op lange termijn

hebben beïnvloed. De resultaten tonen aan dat koloniale scholingscijfers inderdaad een positief effect hebben op de inkomensontwikkeling van Afrikaanse landen sinds de onafhankelijkheid.

Ten eerste gaan in landen met een hoger percentage schoolgaande kinderen gedurende de koloniale periode nu nog steeds meer kinderen naar school. Ten tweede zijn er aanwijzingen dat politieke instituties, zowel vlak na de onafhankelijkheid als aan het eind van de vorige eeuw, positief afhangen van scholing. Beide variabelen zijn op hun beurt weer positief gecorreleerd met inkomensontwikkeling.

Ten slotte analyseert dit proefschrift of een koloniale band ook op lange termijn de interactie tussen moederland en kolonie beïnvloedt. De belangrijkste hypothese is dat landen die een koloniaal verleden delen bekender met elkaar zijn. Dit verkleint de onderlinge psychologische afstand en heeft een positief effect op investeringsbeslissingen. Op basis van investeringsdata van de vier voormalige koloniale machten Nederland, Engeland, Frankrijk en Duitsland kan worden geconcludeerd dat inderdaad relatief meer wordt geïnvesteerd in landen waar een koloniaal verleden mee wordt gedeeld dan in landen waar geen verleden mee wordt gedeeld.

Dit proefschrift laat zien dat de prekoloniale en koloniale geschiedenis nog steeds van invloed is op hoe Afrikaanse landen en hun instituties vandaag de dag functioneren. Het is daarom van belang bij het hervormen van instituties de institutionele geschiedenis in kaart te brengen en deze mee te nemen in voorstellen tot institutionele hervormingen en het te maken beleid.

JUTTA BOLT

Onderzoeker aan het Centrum voor onderzoek van de economie van de lagere overheden, Rijksuniversiteit Groningen